

Borgarting lagmannsrett - LB-2007-12950

Instans	Borgarting lagmannsrett - Dom
Dato	2008-04-04
Publisert	LB-2007-12950
Stikkord	Tvangssalg. Pantstillelse.
Sammendrag	Spørsmål om fremme av begjæring om tvangssalg av festerett til fast eiendom. Verken pantstillelsen eller den underliggende gjeldsforpliktelsen var bortfalt, og lagmannsretten var enig med tingretten i at eiendommen skulle tvangsselges.
Saksgang	Fredrikstad tingrett TFRED-2006-71688 - Borgarting lagmannsrett LB-2007-12950 (07-012950ASI-BORG/02). Anke til Høyesterett nektet fremmet, HR-2008-1211-U.
Parter	Per Arne Polsrød (Advokat Arild Karlsen) mot Norges Handikapforbund (Advokat Stine Snertingdalen).
Forfatter	Lagdommer Vincent Galtung. Lagdommer Kjersti Graver. Lagdommer Anne M. Samuelson.

Saken gjelder spørsmål om fremme av begjæring om tvangssalg av festerett til fast eiendom.

Selskapet Saga Line AS ble stiftet den 12. november 2001 med formål å drive fergedrift for befraktning av personer og kjøretøy. I 2003 ønsket selskapet å kjøpe skipet «MS Sagafjord» for å etablere fergeforbindelse mellom Moss og Skagen i Danmark. De opprinnelige aksjonærer var bl.a. Lars H. Helminsen og Lars P. Helminsen.

Like før kjøpet hadde Saga Line AS ved Per Arne Polsrød, som på dette tidspunkt var styreleder i selskapet, vært i kontakt med Norges Handikapforbund. Forbundet ble forespurt om det var interessert i å engasjere seg i driften av spilleautomater på skipet, og det ble inngått en driftsavtale mellom Saga Line AS og Norges Handikapforbund om dette. Etter denne skulle inntektene fra spilleautomatene fordeles med 60 prosent til Saga Line AS og 40 prosent til Handikapforbundet. Et par dager etter at avtalen var inngått, tok Polsrød på ny kontakt med Norges Handikapforbund og ba om finansieringsbistand til kjøpet av skipet i form av et lån på kr 3 000 000. Saga Line AS hadde opsjon på kjøp av «MS Sagafjord», men hadde fått problemer med finansieringen. Penger skulle komme fra utlandet, men var blitt forsinket. Videre hastet det med finansiering av kjøpet, idet det var andre interessenter til skipet.

Norges Handikapforbund, som hadde inngått driftsavtale om spilleautomatene om bord i skipet, fant at det var i forbundets interesse å sikre kjøpet av skipet. Handikapforbundet stilte imidlertid krav om sikkerhet for lånet. Det ble avtalt sikkerhet i form av realsikkerhet i Polsrøds eiendom gnr. 49 bnr. 3 festnr. 106 på Hvaler, samt i to andre eiendommer. For eiendommen på Hvaler ble pantdokument utferdiget 26. februar 2003 og tinglyst dagen etter.

Det ble også stilt selvskyldnerkausjon av fire personer, Abdel Keerem Hassan Aboushanif, Sharok Ezazi, Lars P. Helminsen og Per Arne Polsrød personlig. Også disse sikkerheter var datert 26. februar 2003.

Låneavtalen ble også inngått den 26. februar 2003. Lånet var et kortsiktig lån, med 14 dagers forfalltid, og det forfalt i sin helhet til betaling den 12. mars 2003. Lånet ble imidlertid aldri betalt.

Selvskyldnerkausjonistene Aboushanif og Ezazi hadde skutt inn en del kapital i Saga Line AS. Det oppstod etter hvert uenighet mellom Saga Line AS og Aboushanif og Ezazi, som krevde en større aksjepost i selskapet. På dette tidspunkt hadde Lars H. Helminsen overtatt som styreleder i Saga Line AS etter Per Arne Polsrød. Det ble anlagt namsrettssak hvor Saga Line AS vant frem, men avgjørelsen ble påkjært til lagmannsretten. I den forbindelse var det forlikforhandlinger mellom partene, og de kom etter hvert frem til en omforent avtale. En del av forliket innebar at selvskyldnerkausjonene til tre av kausjonistene - herunder Per Arne Polsrød - falt bort. Dette kom til uttrykk i avtale av 22. juli 2003:

Norges Handikapforbund gir avkall på sin sikkerhet i henhold til selvskyldnerkausjon utstedt av Sharok Ezazi, Abdel Keerem Hassan Aboushanif og Per Arne Polsrød datert 26.02.03. Forpliktelsene etter nevnte dokument bortfaller således. Avkallet er begrenset til å gjelde selvskyldnerkausjonen og omfatter ikke andre sikkerheter som er etablert.

...

Avtalen ble signert av Norges Handikapforbund, Sharok Ezazi og Abdel Keerem Hassan Aboushanif. Avtalen omfattet ikke Lars P. Helminsens kausjonsansvar. Frigivelsen av hans selvskyldnerkausjon ble gjort senere.

Ut over i 2003 og i 2004 ga Handikapforbundet flere lån til Saga Line AS. 27. mai 2003 ble det inngått en opsjonsavtale mellom Saga Line AS og Krambua Drift AS/Norges Handikapforbund, som ga Krambua Drift AS (som var eid med 50 prosent av Handikapforbundet) og Norges Handikapforbund rett til å erverve 60 prosent av aksjene i Saga Line AS.

Pr. 31. desember 2003 eide Norges Handikapforbund 36,5 prosent av aksjene i Saga Line AS. På ekstraordinær generalforsamling 26. mars 2004 var Norges Handikapforbund største aksjonær med en andel på 66,77 prosent. Gjennom indirekte kontroll av Krambua Drift AS og Automatservice Norge AS kontrollerte Norges Handikapforbund på dette tidspunktet 89,2 prosent av aksjene.

Skipet «MS Sagafjord» ble ferdig sertifisert i mai 2004 og ble straks satt i drift.

Saga Line AS ble tatt under konkursbehandling 1. oktober 2004.

Den 28. november 2005 fremsatte Norges Handikapforbund begjæring om tvangssalg av eiendommen gnr. 49 bnr. 3 festnr. 106 på Hvaler. Tvangsgrunnlaget var pantedokumentet av 26. februar 2003 i nevnte eiendom, jf. tvangsfullbyrdelsesloven § 11-2 a). Saksøkt etter begjæringen var Per Arne Polsrød. Pantet gjaldt ifølge saksøker som dekning for lånet av 26. februar 2003 på kr 3 000 000 til Saga Line AS, og også Saga Line AS ble dermed saksøkt ved tvangssalgsbegjæringen, jf. tvangsfullbyrdelsesloven § 11-4.

Begjæringen ble forelagt de saksøkte, og Per Arne Polsrød gjorde gjeldende innsigelser mot kravet. Tingretten besluttet 11. mai 2006 overføring til søksmåls former. Saga Line AS, dets konkursbo, gikk ikke inn som part.

Det ble besluttet at Per Arne Polsrød skulle være saksøker i søksmålet og Norges Handikapforbund saksøkt. Fredrikstad tingrett avsa 30. november 2006 dom med slik domsslutning:

Festerett til fast eiendom med gnr 40, bnr 3, festnr 106 i Hvaler kommune, samt bebyggelse med tilbehør og rettigheter, tvangsselges til dekning av Saga Line AS' gjeld til Norges Handikapforbund inkl. renter og omkostninger med inntil 3.000.000 - tremillioner - kroner.

Per Arne Polsrød dømmes til å erstatte Norges Handikapforbund sakens omkostninger med kr 68.165,50 - sekstiåttetusenethundreogsekstifem 50/100 - med tillegg av lovens forsinkelsesrente fra forfall til betaling skjer.

Per Arne Polsrød har anket dommen til Borgarting lagmannsrett. Hans anke av 2. januar 2007 til lagmannsretten er angitt å gjelde bevisbedømmelsen, og nærmere beskrevet til å angå om pantesikkerheten skulle frigis helt eller delvis som følge av frigivelsen av selvskyldnerkausjonen.

Ved prosesskrift av 18. februar 2008 fremsatte Polsrød nye ankegrunner og anførsler. Det ble anført at det forelå saksbehandlingsfeil i tingretten, idet retten hadde oversett at tvangssalgsbegjæringen ikke tilfredstilte lovens krav, og at dette måtte føre til opphevelse av tingrettens dom. Videre ble det varslet at rettsanvendelsen også ville bli angrepet. I prosesskrift av 20. februar 2008 krevde Norges Handikapforbund de nye ankegrunner og anførsler prekludert. Ved lagmannsrettens beslutning av 21. februar 2008 ble de nye ankegrunner og anførsler avskåret med hjemmel i tvistemålsloven § 375 annet ledd. I prosesskrift av 20. februar fremla Polsrød diverse dokumentbevis. Ankemotparten protesterte på fremleggelsen i prosesskrift av 21. februar 2008, og i lagmannsrettens beslutning av 27. februar 2008 ble bevisene avskåret.

Ankeforhandling er holdt 29. februar 2008 i Borgarting lagmannsretts hus. Begge prosessfullmektiger møtte. Per Arne Polsrød avga partsforklaring. Avdelingsdirektør Kjell Arne Hanstad i Norges Handikapforbund overvar forhandlingen i medhold av tvistemålsloven § 213 annet ledd, og avga forklaring som vitne. I tillegg til Hanstad ble det avhørt tre vitner, hvorav ett på telefon. Dokumentasjonen for øvrig fremgår av rettsboken.

Den ankende part, **Per Arne Polsrød**, har i hovedtrekk anført:

Pantstillelsen er bortfalt på grunn av bristende forutsetninger. Pantstillelsen var ment å være kortsiktig og primært forutsatt erstattet med pant i skipet «MS Sagafjord». Videre var det en forutsetning at selvskyldnerkausjonene ikke skulle frigis.

Det var aldri meningen at det lånet pantstillelsen gjelder, skulle tilbakebetales i sin helhet.

Formålet med et kortsiktig lån var å få skipet registrert i Norsk Internasjonalt Skipsregister. Lånet er senere blitt omplassert ved at Handikapforbundet har gitt nye lån til Saga Line AS, og ved at lån er konvertert til aksjekapital. Saga Line AS har helt bevisst valgt ikke å kreve innfrielse av det lånet som Polrød hefter med pant for.

Det anføres at dette lånet er det samme som det lån på kr 3 500 000 som bostyrer har omtalt i sin foreløpige rapport, og som ble sikret med pant i skipet i juni 2003.

Det forhold at lånet ikke innfris, innebærer at det er en omforent avtale mellom långiver og låntaker om at innfrielse ikke skal skje. Det ville ellers foreligge et brudd på den lojalitetsplikt som långiver og låntaker har overfor kausjonistene.

Avtalen av 22. juli 2003 om frigivelse av selvskyldnerkausjonistene var en del av hele komplekset. Avtalen bekrefter at låneforpliktelsen er oppfylt. Norges Handikapforbund var på dette tidspunktet inne i Saga-Lineprosjektet for fullt, og har hatt kontroll over selskapet helt siden inngåelsen av opsjonsavtalen i mai 2003. Det var et ledd i investorenes uttreden at de ikke skulle bli møtt med kausjonsansvar. På denne tiden var det også forhandlinger på gang med Polsrød som hadde sluttet som styreleder i mai 2003.

Avtalen om frigivelse innebærer imidlertid at den eneste som blir skadelidende, er Polsrød. Alle de øvrige aktørene har klar forretningsmessig interesse i denne avtalen, mens Polsrød blir avskåret fra å gå på de øvrige selvskyldnerkausjonister. Realkausjonen var avgitt under forutsetning av at han hadde tre andre kausjonister å forholde seg til.

Norges Handikapforbund og Saga Line AS har etter dette gjort seg skyldig i en sammenhengende rekke illojale disposisjoner overfor realkausjonisten. Det strider dermed mot avtaleloven § 33 og den ulovfestede lojalitetsplikten i kontraktsforhold å gjøre panteretten gjeldende.

Per Arne Polsrød har nedlagt slik påstand:

1. Tvangssalgget nektes fremmet - pantobligasjon stor kr 3.000.000 med pant eiendommen gnr. 40, bnr. 3, festnr. 106 i Hvaler kommune slettes.
2. Per Arne Polsrød tilkjennes saksomkostninger for tingrett og lagmannsrett med tillegg av lovens forsinkelsesrente fra forfall til betaling skjer.

Ankemotparten, **Norges Handikapforbund**, har i hovedtrekk anført:

Norges Handikapforbud har et uoppgjort krav mot Saga Line AS, som er tatt under konkursbehandling. Handikapforbundets krav er i dag over kr 3 000 000 inkl. renter, etter innbetaling 14. juni 2007 av kr 1 000 000 som minnelig ordning etter at tvangssalg ble åpnet i to leiligheter i Oslo som også var tilbudt av Polsrød som sikkerhet for lånet til Handikapforbundet.

Det er ikke mottatt andre nedbetalinger, og lånet er ikke oppgjort på annen måte. Ankende part er tilbudt fremleggelse av oppdatert spesifikasjon av kravet, men har ikke bedt om at dette fremlegges.

Lånet på kr 3 500 000 som er nevnt i bostyrers rapport, er et annet lån. Dette lånet ble ytet etter at kjøpet av skipet hadde funnet sted og gjaldt utbedringer av skipet på grunn av frostskafer.

Etter ankemotpartens syn er ankende parts påberopelse av avtaleloven § 33 avskåret av lagmannsretten, og vil derfor ikke kommenteres. Det vises til rettens beslutninger av 21. og 27. februar 2008. For øvrig bestrides denne anførsel.

Kravet er sikret med pant i eiendom med gnr 40, bnr 3, festnr 106 i Hvaler kommune, pantsatt av Polsrød til Norges Handikapforbund.

Det foreligger ikke bristende forutsetninger som var motiverende for pantsettelsen eller relevante for ansvaret under pantet, eller var synlige for Norges Handikapforbund.

En forutsetning fra en kausjonist om annen sikkerhet må være særskilt tilkjenngitt. Det måtte være nærliggende for Polsrød å sørge for å dokumentere eventuelle viktige forutsetninger slik at disse fremsto klare for Norges Handikapforbund.

Pantet i eiendommen på Hvaler er ikke frigitt eller bortfalt på grunn av avtalen som Norges Handikapforbund har inngått med selvskyldnerkausjonistene om avkall på sikkerhet i henhold til selvskyldnerkausjonen. Ordlyden i avtalen er klar på dette punkt.

Verken låneforpliktelsen eller pantsettelsen er falt bort ved at kreditor ikke har gått til inndrivelse av lånet.

Det er ikke dokumentert eller sannsynliggjort at det eksisterte/eksisterer en regressadgang mellom realkausjonisten/eieren av pantet og selvskyldnerkausjonistene.

Subsidiært, forutsatt at slik regressadgang eksisterer/eksisterte, er denne upåvirket av avtalen om avkall. Avtalen om avkall griper ikke inn i garantistenes eventuelle regressrett. Det har heller ikke vært Handikapforbundets mening å gripe inn i partenes interne forhold. De to kausjonistene som er parter i avtalen om avkall, Ezazi og Aboushanif, har ikke rett til å påberope seg avtalen som grunnlag for at en eventuell intern regressrett mellom disse og realkausjonisten er bortfalt.

Atter subsidiært, forutsatt at det eksisterte slik regressadgang og denne er bortfalt som følge av avtalen om avkall, kan ansvaret under pantet kun begrenses til det realkausjonisten ville fått i en eventuell regressrunde. Etter som Ezazi og Aboushanif er betalingsudyktige/insolvente, ville Polsrød uansett ikke mottatt noen dekning ved å søke regress hos dem, og han måtte uansett ha båret også deres andeler av ansvaret i henhold til det innbyrdes forhold.

Atter atter subsidiært ville dekning uansett kunne kreves under pantet for den del av regressansvaret som utgjør «pantets regressandel» i henhold til garantistenes interne forhold.

Konklusjonen for samtlige punkter er at Handikapforbundet har et restkrav under lånet, uansett nåværende størrelse, som kan kreves dekket under pantet, og at det er grunnlag for å åpne tvangssalg.

Norges Handikapforbund har nedlagt slik påstand:

1. Tingrettens dom stadfestes, dog slik at henvisningen til beløpet på kr 3 000 000 går ut.
2. Per Arne Polsrød dømmes til å betale Norges Handikapforbunds saksomkostninger for lagmannsretten med tillegg av lovens forsinkelsesrente fra forfall til betaling skjer.

Lagmannsretten ser slik på saken:

For lagmannsretten har ankende part ikke opprettholdt anførselen om at pantstillelsen er begrenset til å gjelde som sikkerhet for Polsrøds forpliktelse etter selvskyldnerkausjonen.

Lagmannsretten legger dermed til grunn at pantsettelsen i utgangspunktet hefter for hele lånet på kr 3 000 000.

Saken for lagmannsretten gjelder etter dette først og fremst spørsmålet om pantsettelsen, eventuelt den underliggende låneforpliktelsen, er bortfalt. I den forbindelse vil en vurdering knyttet til ankende parts anførsel om avtaleloven § 33 og illojalitet inngå.

Etter lagmannsrettens syn kan ikke lånet ytet 26. februar 2003 anses bortfalt ved at Handikapforbundet har ytet andre lån senere, slik ankende part har anført. Det angjeldende lån er heller ikke konvertert til aksjekapital. Lånet på kr 3 500 000 nevnt i bostyrers rapport, er et annet lån, som ble ytet etter at skipet var kjøpt og til andre formål.

Polsrød har anført at realkausjonen i eiendommen på Hvaler ble gitt under forutsetning av at han hadde tre selvskyldnerkausjoner å forholde seg til. Lagmannsretten forstår det slik at det menes at realsikkerheten skulle ses i sammenheng med selvskyldnerkausjonene. Lagmannsretten finner det imidlertid bevist at pantsettelsen av eiendommen på Hvaler var en selvstendig sikkerhet for lånet. Lagmannsretten viser til vitneforklaringene fra advokat Christian Mevatne, som bistod Handikapforbundet i forbindelse med sikkerhetsstillelsen, og Asle Berggaard, tidligere avdelingsdirektør i Norges Handikapforbund. Begge forklarte at pantsettelsen i den faste eiendommen på Hvaler var den sentrale sikkerhet for lånet, og at den kom først i tid. Selvskyldnerkausjonene var tilleggsikkerhet som ble stilt kort tid etterpå. Videre var det Polsrød selv som tilbød sikkerhet i form av pant i eiendommen på Hvaler. Han var styreleder i Saga Line AS og hadde også opsjon på 10 prosent av aksjene i selskapet på tidspunktet for pantsettelsen. En forutsetning om annen sikkerhet må være særskilt tilkjenegitt for å kunne påberopes, jf. Carsten Smith: Garantikrav og garantistvern, Garantirett III (2. utgave) side 196. Polsrød var profesjonell næringsdrivende og hadde 20 års erfaring fra arbeid i bank, herunder som banksjef. Det ville vært nærliggende for ham å sørge for at en slik forutsetning i tilfelle kom klart frem for Handikapforbundet. Lagmannsretten legger etter dette til grunn at da Polsrød stilte pantesikkerhet, var det ingen forutsetning fra hans side om annen sikkerhet.

I avtalen av 22. juli 2003 om avkall på selvskyldnerkausjonene heter det uttrykkelig at denne ikke omfatter andre sikkerheter enn selvskyldnerkausjonene. Frigivelsen av selvskyldnerkausjonene kan således ikke medføre bortfall av pantesikkerheten.

Lånet på kr 3 000 000 ble ikke inndrevet ved forfall 12. mars 2003. Ankemotparten har opplyst i lagmannsretten at gjelden ble forsøkt innkrevd etter konkursen i Saga Line AS i 2004. Da man ikke fikk dekning som dividende, gikk man på realkausjonisten.

Lagmannsretten bemerker at dersom kreditor har fått panterett for sitt krav mot debitor, kan han når mislighold inntre, selv velge hvilken rett han først vil utnytte; panteretten eller gjeldsansvaret. Lagmannsretten viser til artikkel av Olav Torvund: Fellesheftelse, kausjon og regress i Jussens Venner 1994 side 225 flg. hvor det fremholdes at det er langvarig, omfattende og entydig rettspraksis for at kreditor ikke taper sin rett mot kausjonisten selv om kreditor unnlater å inndrive sitt krav hos hoveddebitor. Foreldelsesreglene vil sette en yttergrense for hvor lenge kreditor kan forholde seg passiv.

Gjeldskravet er ikke foreldet, og pantesikkerheten er således i utgangspunktet ikke falt bort ved at lånet ikke ble inndrevet.

Lagmannsretten kan ikke se at det var illojalt av Handikapforbundet ikke å gå på Saga Line AS da lånet ble misligholdt. På tiden for forfall var både Saga Line AS og Handikapforbundet mer opptatt av å få båten i drift.

Senere var fokus rettet mot de økonomiske problemene i Saga Line AS. Handikapforbundet har opplyst at det vurderte det slik at lånet på kr 3 000 000 var betryggende sikret med pant i eiendommen.

Polsrød har anført at han har mistet sin regressadgang mot de øvrige selvskyldnerkausjonistene ved avtalen av 22. juli 2003 om frigivelsen av selvskyldnerkausjonene.

Lagmannsretten bemerker at det ikke er noen alminnelig rettsregel om regressadgang mellom en realkausjonist og andre kausjonister dersom realkausjonistens formuesgode blir realisert til dekning av kravet. Uansett regulerer ikke avtalen av 22. juli 2003 om frigivelsen av selvskyldnerkausjonene forholdet til en regressadgang. Avtalen gjelder som nevnt foran etter sin ordlyd også bare frigivelse av *selvskyldnerkausjonene*, og *ikke* realkausjonen.

Det er heller ikke dokumentert eller sannsynliggjort noen annen avtale om regress.

Polsrød har anført at Norges Handikapforbund har hatt kontroll over Saga Line AS helt siden inngåelsen av opsjonsavtalen i mai 2003, og at Handikapforbundet har handlet illojalt overfor Polsrød, som var den eneste som ble hengende ved et ansvar.

Etter lagmannsrettens syn kan det ikke være illojalt at Handikapforbundet, med de interesser det hadde i Saga Line AS, gikk inn på eiersiden for å prøve å redde selskapet fra konkurs. Norges Handikapforbund hadde inngått avtale om drift av spilleautomatene på skipet «MS Sagafjord» og hadde gitt en rekke lån til Saga Line AS for å bedre likviditeten til selskapet, som hadde store økonomiske problemer. Lagmannsretten viser også til at det ikke kan anses å være noen ubalanse i styrkeforholdet mellom partene. Polsrød var profesjonell næringsdrivende og hadde erfaring fra 20 års arbeid i bank.

Etter dette er verken låneforpliktelsen eller pantesikkerheten bortfalt.

Følgelig er lagmannsretten enig med tingretten i at tvangssalget fremmes. Lagmannsretten finner det mest hensiktsmessig å utforme ny domsslutning der det presiseres at grunnlaget for tvangssalget er pantedokumentet stort kr 3 000 000. Den nærmere fastsettelse av størrelsen av kravet som kan kreves dekket, hører under tvangsfullbyrdelsen senere.

Anken fra Polsrød har vært forgjeves, og i samsvar med hovedregelen i tvistemålsloven § 180 første ledd bør Polsrød erstatte Norge Handikapforbunds saksomkostninger for lagmannsretten. Det foreligger ikke grunnlag for å gjøre unntak fra hovedregelen.

Advokat Stine Snerthingdalen har levert omkostningsoppgave med et krav på kr 49 875 inkludert merverdiavgift. Lagmannsretten legger beløpet til grunn for sin saksomkostningsavgjørelse, idet omkostningene finnes nødvendige for en betryggende behandling av saken, jf. tvistemålsloven § 176. I tillegg kommer renter etter forsinkelsesrenteloven.

Lagmannsretten er enig i tingrettens omkostningsavgjørelse, og tingrettens dom stadfestes på dette punkt.

Dommen er enstemmig.

Domsslutning:

- 1. Festerett til fast eiendom med gnr. 40 bnr. 3 festnr. 106 i Hvaler kommune samt bebyggelse med tilbehør og rettigheter tvangsselges til dekning av Saga Line AS' gjeld til Norges Handikapforbund med grunnlag i pantedokument stort kr 3.000.000, tinglyst 27. februar 2003.*
- 2. Tingrettens saksomkostningsavgjørelse stadfestes.*
- 3. I saksomkostninger for lagmannsretten betaler Per Arne Polsrød 49.875 - førtinitusenåttehundreogsyttifem - kroner til Norges Handikapforbund innen to uker fra dommens forkynnelse, med tillegg av den alminnelige forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum fra forfall til beløpet betales.*